

Voortgangsrapportage TPI- partnerprogramma 2024

Inhoudsopgave

Impactvolle ontwikkelingen

Kansen

Bedreigingen

Aankomende initiatieven

Bijlage 1: Doelstellingen, strategische thema's en activiteiten

Voortgangsrapportage TPI-partnerprogramma

In deze rapportage informeer ik uw Kamer over de voortgang van het TPI-partnerprogramma als onderdeel van mijn TPI-beleid. Deze rapportage is tweeledig: als eerste bied ik een overzicht aan over de diverse ontwikkelingen en activiteiten die de partners afgelopen jaar in het kader van de transitie, zowel individueel als gezamenlijk, ondernomen hebben. Ook geef ik een vooruitblik op de initiatieven die de partners komend jaar verwachten te ondernemen. Dit biedt inzicht in hoe de activiteiten van de partners aanvullen op mijn inzet en hoe we gezamenlijk naar het behalen van de zes doelstellingen toewerken. Als tweede heb ik de partners gevraagd in bredere zin te reflecteren op de voortgang van de transitie. Ik ga daarbij in op de impactvolle ontwikkelingen die de partners zien, maar ook de kansen en bedreigingen voor de transitie komen aan de orde. Hieronder ga ik nader in op de diverse bevindingen en activiteiten van de partners. In bijlage 1 bij deze rapportage vindt u een overzicht van alle activiteiten en aan welke doelstelling deze activiteiten expliciet bijdragen. Deze bijlage geeft een volledig overzicht van de doelstellingen, strategische thema's en activiteiten. Dit overzicht laat goed zien dat de diverse activiteiten van de partners over alle vijf doelstellingen zijn verdeeld. Doelstelling 6, gericht op afbouw van dierproeven wordt nog met name door LVVN ingevuld.

Impactvolle ontwikkelingen

Een impactvolle ontwikkeling die door de partners vaak wordt genoemd, zijn de stappen die op Europees niveau worden gezet, zoals het door de EC aangekondigde stappenplan voor het uiteindelijk uitfasen van dierproeven voor chemische risicobeoordeling. Door de partners wordt opgemerkt dat de aanpak die de Commissie hierbij kiest goed past bij de TPI-aanpak, en laat zien dat onze nationale visie ook internationaal wordt gedragen. Daarnaast wordt onderschreven dat de toekenning vanuit het Groeifonds voor het CPBT-project grote kansen biedt voor de toepassing van proefdiervrije innovaties vanuit transitieperspectief. Het CPBT is een typisch voorbeeld van een succesvolle samenwerking tussen overheid, (TPI-)partners en het bredere veld. Het kernconsortium bestaat uit TPI-partners: Universiteit Utrecht, Universitair Medisch Centrum Utrecht, Hogeschool Utrecht en RIVM. Ook zijn er belangrijke bijdragen en rollen weggelegd voor bijvoorbeeld het Reumafonds, ZonMw, Proefdiervrij, private partijen en een groot aantal kennisinstellingen. Het doet me dan ook deugd om samen met hen aan deze veelbelovende ontwikkeling te werken en Nederland internationaal neer te zetten als katalysator van de transitie. Ook zal ik met het TPI-programma onverminderd in de EU blijven pleiten voor ambitieuze doelstellingen en internationale samenwerking voor het verminderen van het proefdiergebruik, zoals ik als doelstelling 2 in mijn plan van aanpak heb opgenomen.

Kansen

De partners zien grote kansen vanuit het bedrijfsleven, omdat een deel van de implementatie van proefdiervrije innovaties daar plaats moet vinden. Ook hier is het CPBT een goed voorbeeld, omdat zij intensief met het bedrijfsleven samenwerken en economische bedrijvigheid initiëren. Ook partners werken individueel aan het betrekken van het bedrijfsleven. Proefdiervrij is daar een voorbeeld van met de *Venture Challenge*, maar ook ZonMw met een op het bedrijfsleven gerichte subsidieoproep *Create2Solve*. In zijn algemeenheid wordt er door de partners gewezen op het belang van een interdisciplinaire aanpak, om te borgen dat de innovaties die ontwikkeld worden ook echt bruikbaar zijn voor de eindgebruiker. Onverminderd moet ook hier aandacht zijn voor validatie van innovaties, om de implementatie ervan te bespoedigen. Samenwerking met bedrijven is daarvoor belangrijk, maar ook met instanties voor toelating van nieuwe geneesmiddelen, chemische stoffen en voeding. Om die reden zet ik binnen doelstelling 1 in op ontwikkeling en toepassing van proefdiervrije innovaties waarbij de behoeften van eindgebruikers meegenomen worden, bijvoorbeeld door het stimuleren van samenwerking met bedrijven en regulatorische instellingen. Dit maakt ook onderdeel uit van mijn EU-strategie (doelstelling 2). Ook worden in de transitie naar open science kansen gezien voor de transitie naar proefdiervrije innovatie. Daarom zet doelstelling 5 in op hergebruik van data en meer transparantie. Tevens wordt door partners gewezen op kansen die onderwijs biedt voor de transitie. Via het streefbeeld onderwijs onderneemt het veld zelf actie op dit onderwerp. Ook initiatieven die zorgen dat jonge professionals worden getraind en opgeleid in het toepassen van de nieuw ontwikkelde diervrije technologieën zijn belangrijke ontwikkelingen waar diverse partijen bij zijn betrokken. Niet alleen nationaal wordt er gewerkt aan een nieuwe master door de Hogeschool Utrecht, maar ook internationaal via een 'Educational Hub' door lokaal TPI-netwerk Utrecht. Doelstelling 3 van het plan van aanpak zet onder andere in op verspreiding en bewustwording in deze context.

Bedreigingen

De partners signaleren dat het risico op polarisatie toeneemt nu de transitie vordert en in een

nieuwe fase komt. Weerstand kan de transitie vertragen, het is daarom belangrijk de oorzaken van weerstand mee te nemen in de versnelling van de transitie, zonder aan ambitie te verliezen. Daarom wordt gewezen op het belang van het blijven voeren van een brede dialoog, en te zorgen dat daarbij de diverse groepen aangehaakt blijven. Dialoog voeren en verbreding van het netwerk maken daarom onderdeel uit van doelstelling 3. In dat kader heb ik op 19 juni in samenwerking met het 3R_centre Utrecht, NCad en het lokaal TPI-netwerk Utrecht een internationaal symposium "3Rs & NAMs all inclusive?" georganiseerd. Het onderwerp van gesprek was hoe op internationaal niveau aan de validatie en acceptatie van 'New Approach Methods' (NAMs) of te wel proefdiervrije methoden kan worden gewerkt. De validatie en acceptatie lijkt achter te blijven op de ontwikkeling van nieuwe innovaties, deze onderwerpen zijn bij uitstek belangrijk om op Europees niveau bespreekbaar te maken. ER is een breed publiek op de conferentie afgekomen: onder andere leden van het Europese netwerk voor 3R centra (EU3Rnet), vertegenwoordigers van beoordelingsautoriteiten, bedrijven, NGO's en wetenschappers vanuit verschillende (proefdiervrije) disciplines.

Ik blijf experts en stakeholders betrekken en onderzoek of ik in gesprek met diverse andere partijen het aantal TPI-partners kan uitbreiden, zodat een bredere groep stakeholders vertegenwoordigd is binnen TPI.

Aankomende initiatieven

Bij de partners gaan een aantal interessante initiatieven van start. Zo staat er op dit moment een derde subsidieronde van Humane Meetmodellen open, georganiseerd door de gezamenlijke gezondheidsfondsen (SGF), ZonMw en Health~Holland; een mooi voorbeeld van het bundelen van financiering en inzet door TPI-partners. Zoals al eerder vermeld gebeurt deze krachtenbundeling van verschillende partners ook voor het CPBT, onder andere vanuit het RIVM die daar mede een leidende rol in heeft. Het centrum genereert nu al veel (media)aandacht. Daarnaast zal het RIVM ook komende tijd bijdragen aan verschillende internationale gremia, zoals initiatieven vanuit de EFSA (Europese autoriteit voor voedselveiligheid) om effectief gebruik van NAMs te stimuleren, en herziening van richtlijnen van de OECD op het gebied van validatie. ZonMw werkt op haar beurt aan een internationale subsidieoproep gericht op validatie, stelt subsidies beschikbaar voor proefdiervrij onderzoek binnen subsidierondes buiten het Meer Kennis met Minder Dieren programma, en verwacht het komende jaar een eerste versie van de NAM-navigator te kunnen publiceren. YoungTPI werkt aan netwerkvorming onder jonge professionals en zal verschillende activiteiten organiseren onder andere gericht op transitiewetenschappen, het opzetten van een bedrijf en de mogelijkheden die computermodellen kunnen bieden als proefdiervrij alternatief.

Bijlage 1: Doelstellingen, strategische thema's en activiteiten

Doelstelling 1: *Meer nationale (door)ontwikkeling van nieuwe en bestaande proefdiervrije innovaties*

Strategische thema's A t/m D inclusief de daarbij behorende activiteiten:

A. Stimuleren van (door)ontwikkeling van nieuwe en bestaande proefdiervrije innovaties en humaan onderzoek.

- Meerjarige opdracht aan het RIVM tot 2026. Daar wordt onder meer de betrokkenheid van het RIVM aan het nationale Virtual Human Platform for Safety assessment (VHP4Safety) door mogelijk, maar ook de landschapsanalyses voor chemische stoffen en geneesmiddelen (LNVN).
- ZonMw onderzoeksprogramma Meer Kennis met Minder Dieren (MKMD). Deze structurele opdracht borgt mogelijkheden tot nieuw onderzoek en doorontwikkeling van proefdiervrije innovaties (LNVN).
- Stimuleren van proefdiervrije innovaties (en 3V-beleid) op het terrein van voedselkwaliteit. Dit wordt bereikt door een structurele opdracht aan de WUR/WFSR (LNVN).
- Subsidieprogramma's, zoals Humane MeetModellen. Mogelijk gemaakt door een samenwerking tussen de onderzoeksfinanciers SGF, Health~Holland en ZonMw (MKMD). Een subsidieprogramma dat publiek-privaat proefdiervrij onderzoek stimuleert en volledig is gericht op humane ziekten (TPI-partners).
- Diverse partners dragen bij aan doorontwikkeling van proefdiervrije innovaties, zoals binnen het VHP4Safety (RIVM, Proefdiervrij, verschillende leden van de SGF), maar ook via de projecten die in de eerste NWA-subsidieoproep konden worden gefinancierd.
- Door het bundelen van financiering organiseren drie ministeries, LNVN, IenW en OCW, een tweede Nederlandse WetenschapsAgenda (NWA)-subsidieoproep. Deze oproep is gericht op doorontwikkeling van proefdiervrije innovaties.
- Evaluatie van advies 'Transitie proefdiervrij onderzoek' uit 2016 (TPI agendalid NCad)

B. Verminderen knelpunten rondom kwalificatie, validatie, acceptatie en implementatie van proefdiervrije innovaties.

- De eerste en tweede NWA-subsidieoproep zijn beide naast doorontwikkeling ook gericht op validatie en kwalificatie van proefdiervrije innovaties. De eerste was in samenwerking met zes ministeries (EZK, OCW, VWS, LNVN, IenW en Defensie), de tweede oproep is een samenwerking tussen LNVN, IenW en OCW. De eerste drie projecten zijn in uitvoering (ministeries in samenwerking).
- NAM Navigator. ZonMw werkt aan een validatie/kwalificatie routekaart die onderzoekers, maar ook startups en MKB, helpt aan de juiste informatie over valideren en kwalificeren of standaardiseren van innovaties. ZonMw heeft hiervoor een aanvullende opdracht gekregen van LNVN (TPI-partner ZonMw).
- Financiële routekaart. Beter ontsluiten van informatie over beschikbare financiering voor proefdiervrije innovaties (waaronder ook voor validatie en kwalificatie trajecten). Er zijn veel verschillende loketten en mogelijkheden, zowel nationaal als Europees. Het doel van de routekaart is om onderzoekers en private partijen te helpen bij het zoeken naar de best passende beschikbare financieringsbron (LNVN).
- Landschapsanalyse New Approach Methodologies voor veiligheidsbeoordeling van geneesmiddelen: als onderdeel van opdracht LNVN. RIVM heeft deze analyse ontwikkeld om inzicht te bieden in de stappen die moeten worden genomen om NAMs in protocollen van geneesmiddelbeoordelingsautoriteiten op te laten nemen (TPI-partner RIVM).
- Binnen het groeifonds Centrum voor Proefdiervrije Biomedische Translatie (CPBT) werken verschillende partners (UU, UMCU, RIVM, HU en vele andere partijen) samen aan ontwikkeling en doorgeleiding van proefdiervrije innovaties naar de praktijk. LNVN

is departementaal indiener van het voorstel (LVVN, TPI-partners en andere veldpartijen).

- Publiek-private samenwerking stimuleren. Samenwerking tussen onderzoeksinstituten en commerciële partijen voor de ontwikkeling van proefdiervrije innovaties worden ook gefaciliteerd via het MKMD-programma van ZonMw met de oproep Create2Solve. Het MKMD-programma van ZonMw initieert ook een nieuwe internationale oproep, die is gericht op de doorontwikkeling en validatie van proefdiervrije innovaties door het stimuleren van Europese publiek-private samenwerkingen (TPI-partner ZonMw).
- Parallelstudies advies. Rapport dat inzicht biedt bij welke onderzoeksdomeinen en -soorten de inzet van parallelstudies op afzienbare termijn kan bijdragen aan de validatie van dierproefvrije alternatieve modellen en hoe de meerkosten die daarmee gemoeid zijn, zouden kunnen worden gefinancierd (TPI-agendalid NCad)

C. Ondersteuning bieden aan onderzoekers en onderzoeksdomeinen om tot proefdiervrije keuzes te komen.

- Helpathon Hotel. Hierdoor wordt hulp mogelijk aan (individuele) onderzoekers. Dit instrument is ontstaan uit een van de TPI- vernieuwingsnetwerken (periode 2018-2021). De meest recente opdracht van LVVN voorziet in de organisatie van drie Helpathons, waarmee continuering van dit instrument wordt voorzien tot eind 2024 (LVVN & TPI Helpathon Hotel).
- Formuleren van streefbeelden binnen de diverse onderzoeksdomeinen. De verschillende onderzoeksdomeinen worden gestimuleerd om zelf haalbare proefdiervrije doelen te formuleren. Het NCad ondersteunt de verschillende onderzoeksdomeinen bij het opstellen van deze streefbeelden (TPI-agendalid NCad).
- Afwegingskader voor het prioriteren van dierproeven voor vervanging. Een zienswijze waarin het NCad een aanzet geeft voor welke criteria bruikbaar kunnen zijn en welke criteria nog nader uitgewerkt moeten worden om een dergelijk afwegingskader te ontwikkelen (TPI-agendalid NCad).

D. Stimuleren van private betrokkenheid (startups) bij ontwikkeling van proefdiervrije innovaties.

- Nationaal groeifonds CPBT (LNV/kabinet);
- Via subsidieoproepen waar publiek-private samenwerking wordt gestimuleerd, zoals Create2Solve (LNV via partner ZonMw), Humane Meetmodellen (partners: SGF, Health Holland, ZonMw, NWO)
- Venture Challenge. Startups/KMO stimuleren en begeleiden bij ontwikkeling van proefdiervrije innovaties (partner Proefdiervrij).
- Generieke middelen voor ondernemers (partner EZK (via RVO))

Doelstelling 2: Katalyseren van de Europese transitie naar proefdiervrije innovaties

Strategische thema's A t/m B inclusief de daarbij behorende activiteiten:

A. EU-beleidsstrategie LVVN

- EU-strategie TPI. Om ook binnen Europa de transitie naar proefdiervrije innovaties te versnellen, is er een LVVN EU-strategie ontwikkeld. Als onderdeel daarvan is er ingezet op het indienen van een European Research Area initiatief (LVVN samen met OCW). Dit betreft een beleidsinstrument waarmee we meer harmonisatie op dit terrein binnen Europa willen creëren. Binnen de EU-strategie wordt ook gericht op validatie, kwalificatie, acceptatie en implementatie van proefdiervrije innovaties, omdat dit veelal een Europese aangelegenheid is. Deze strategie betreft ook een actieve bijdrage aan het door de EC geïnitieerde stappenplan (roadmap) voor uitfasen van dierproeven en de herziening van de REACH verordening (LVVN en IenW). De inzet van LVVN binnen de roadmap van de EC valt onder doelstelling 6.

B. Intensiveren van Nederlandse betrokkenheid bij internationale samenwerkingsmogelijkheden transitie proefdiervrije innovatie

- Consortia vorming (internationaal). Het RIVM is betrokken bij een groot aantal internationale samenwerkingsverbanden op het gebied van proefdiervrije innovatie en de validatie en acceptatie daarvan: het COST Action IMPROVE netwerk, OECD-

werkgroepen, de JRC ECVAM Scientific Advisory Board (ESAC) en het Partnership for the Assessment of Risks from Chemicals (PARC)(RIVM via opdracht LVVN)

- Nederlandse betrokkenheid binnen PEPPER (bijdrage IenW)

Doelstelling 3: *Meer verspreiding van kennis en creëren van bewustwording over de transitie naar proefdiervrije innovaties.*

Strategische thema's A t/m D inclusief de daarbij behorende activiteiten:

A. Kennisdeling en informatie verspreiden

- Verhalen delen en dialoog voeren blijft een belangrijke component binnen een transitie. Om bij te dragen aan deze doelstelling wordt geïnvesteerd in TPI.tv een videokanaal voor professionals (LVVN, opdracht aan RIVM).
- LVVN investeert in een maandelijks nieuwsbrief, TPI-website (Nederlands- en Engelstalig) en een LinkedIn-account. Ook voert LVVN regie over het TPI-partnerprogramma en ondersteunt LVVN het partnerprogramma via het programmabureau. Ook voert LVVN regie over het interdepartementaal overleg met de zes betrokken ministeries.
- Nationale of internationale bijeenkomsten organiseren. Samen met 3RCU, NCad en TPI Utrecht heet LVVN een internationaal symposium georganiseerd (3Rs & NAMS all inclusive?) Ook presenteert LVVN geregeld de resultaten vanuit het TPI-programma op congressen/bijeenkomsten in binnen- en buitenland (LVVN).
- Websites/informatiepagina's en nieuwsbrieven van TPI-partners. Een voorbeeld hiervan is de webpagina die het RIVM heeft ontwikkeld over alternatieven voor dierproeven (Nederlands- en Engelstalig). Ook wordt er een nieuwsbrief uit gegeven die eens per kwartaal uitkomt (RIVM).
- Ook de andere partners stimuleren bewustwording via verschillende mediakanalen, zoals Proefdiervrij, ZonMw, UU etc. (partners)
- Pilotonderzoek Helpdesk NAMS. Onderzoekers, maar ook beoordelingscommissies of dat nu om de beoordeling van subsidies gaat of vergunningverlening voor dierproeven, geen enkele commissie of onderzoeker kan alle expertise over het gehele wetenschapsterrein omvatten. Om die kennis te helpen verbreden, faciliteert LVVN een pilotonderzoek naar de (on)mogelijkheden van de oprichting van een Helpdesk NAMS. De inzet is om via deze helpdesk aanvullende expertise over beschikbare proefdiervrije innovaties op verzoek te kunnen aanleveren. Het pilotonderzoek is inmiddels opgeleverd. Een vervolgonderzoek gaat de praktische- en financiële haalbaarheid in kaart brengen (in opdracht van LVVN aan 3RCU/UU)
- Verschillende partners en lokale netwerken organiseren Lab tours om informatie over bestaande innovaties met een breder publiek te delen (LVVN in samenwerking met lokale TPI-netwerken)
- Publicatie van artikelen en deelname aan nationale- en internationale bijeenkomsten. Door deelname aan congressen en bijeenkomsten dragen de partners ook actief bij aan kennisdeling en verspreiding.
- Kennisagenda proefdiervrije innovatie. ZonMw heeft op basis van consultatie van het brede onderzoeksveld en andere relevante stakeholders een Kennisagenda Proefdiervrije Innovaties opgeleverd (ZonMw).

B. Lokale TPI-netwerken stimuleren

- Lokale TPI-netwerken stimuleren. In Utrecht en Amsterdam bestaan al lokale TPI-netwerken. Die lokale initiatieven zijn belangrijk voor de disseminatie van kennis en informatie en bevorderen samenwerking en dialoog. Om meer van deze lokale TPI-netwerken te bevorderen faciliteert LVVN-bijeenkomsten waar de kennis van de reeds opgerichte netwerken met andere geïnteresseerden gedeeld wordt. Daarnaast faciliteert LVVN op verzoek een bijdrage aan bijeenkomsten om de oprichting of uitbreiding van een (nieuw) lokaal TPI-netwerken te onderzoeken.

C. Volgende generaties bij transitie betrekken

- YoungTPI. Om de volgende generatie bij de transitie te betrekken heeft LVVN de oprichting van een youngTPI gefaciliteerd. Inmiddels is YTPI een zelfstandige stichting en partner van TPI. De stichting ontvangt subsidie van LVVN, hiermee dragen zij via

hun eigen doelstellingen bij aan de versnelling van de transitie naar proefdiervrije innovaties.

- YTPI organiseert jaarlijks diverse evenementen voor jonge professionals en studenten. Deze evenementen bestaan uit webinars, lezingen en netwerkevenementen. Ook presenteren ze YTPI op internationale congressen.

D. TPI in onderwijs en (nieuwe) opleidingen

- Streefbeeld (hoger) onderwijs. Zie ook de streefbeelden onder doelstelling 1, maar het streefbeeld onderwijs voorziet daarnaast ook in kennisdeling en opleiding. Ook wordt er gewerkt aan nieuwe masters die toekomstige generaties voorziet van de benodigde kennis over proefdiervrije technologieën en keuzes.
- Education Hub. Proefdiervrij, PETA en lokaal TPI-netwerk Utrecht werken aan een International Education Hub, die zich richt op het opnemen van educatie over NAMs in de life science opleidingen en ook zoekt naar Europese aansluiting. Ook geeft Proefdiervrij regelmatig colleges over het onderwerp (Proefdiervrij, TPI-Utrecht, PETA).
- Summer school. YTPI zal een summer school organiseren samen met leden van het ASPIS-consortium. Een consortium dat projecten die werken aan implementatie van nieuwe technologieën verenigt.

Doelstelling 4: *Meer stimuleren en/of borgen van benodigde infrastructuur ter bevordering of ondersteuning van proefdiervrije innovaties.*

Strategische thema's A t/m C inclusief de daarbij behorende activiteiten:

A. Breder beschikbaar maken van (vitaal) menselijk restweefsel voor onderzoek.

- VitalTissue. Om deze (landelijke) infrastructuur voor vitaal menselijk restweefsel mogelijk te maken is door meerdere ministeries en TPI-partners geïnvesteerd. Met behulp van een subsidie is de borging van VitalTissue als onderdeel van ETB-Bislife mogelijk geworden. VitalTissue wordt een landelijk platform dat de toegang tot vitaal menselijk weefsel voor onderzoek gaat faciliteren (financiering door LVVN, OCW, VWS, ZonMw en Proefdiervrij)
- Advies Menselijk weefsel. NCad rapportage over de beschikbaarheid en toegankelijkheid van menselijk weefsel voor biomedisch onderzoek en onderwijs.

B. Opbouwen van een kennisketen (expertisecentrum) proefdiervrije innovatie (CPBT).

- Centrum voor Proefdiervrije Biomedische Translatie (CPBT). Via de departementale route van het Nationaal Groeifonds is ingezet op een expertisecentrum proefdiervrije innovaties. Het CPBT beoogt een infrastructuur neer te zetten die de expertise en faciliteiten bezit om te voorzien in alle benodigde kennis van ontwikkeling tot toepassing of implementatie van een NAM. Het centrum draagt daardoor ook bij aan doelstellingen 1 en 2 (124,5 miljoen euro vanuit het NGF gerealiseerd door LVVN samen met TPI-partners UU/UMCU/RIVM/HU en andere (private) veldpartijen).

C. Bevorderen van serumvrije (FCS-free) in vitro modellen en kweekmedia.

- Versnellen toepassing en overstap naar serum-vrije kweekmedia. Er zijn inmiddels diverse FCS-vrije kweekmedia beschikbaar voor toepassing in *in vitro* modellen, maar elk model vraagt om maatwerk. Elke cel of dat een hartcel of levercel is, heeft specifieke karakteristieken en dus een andere samenstelling van het kweekmedium nodig. Dat is tijdrovend en kostbaar. Om een overstap naar een serumvrij alternatief te bevorderen biedt het 3R Centre Utrecht samen met de Hogeschool Utrecht praktische ondersteuning aan onderzoekers die de overstap willen maken (opdracht LVVN aan veldpartijen 3RCU en HU).
- FCS-vrije database. Het 3R centre Utrecht heeft in samenwerking met Proefdiervrij een FCS-vrije database opgericht. Deze database is kosteloos beschikbaar voor onderzoekers (TPI-partner Proefdiervrij en 3R Centre Utrecht).

Doelstelling 5: *Beter implementeren van Open Science daar waar relevant voor TPI (en 3V-beleid)*

Strategische thema's A t/m B inclusief de daarbij behorende activiteiten:

A. Betere wetenschap, delen (FAIR) en vindbaarheid proefdiervrije resultaten en innovaties.

- Bevorderen van Systematic Reviews. Via het MKMD-programma wordt toepassing van SRs onder onderzoekers gestimuleerd. Dit bestaat uit onderwijs en ondersteuning aan onderzoekers (financiering vanuit LVVN sinds 2012 via TPI-partner ZonMw).
- Ontwikkeling en borging Preclinicaltrialregister.eu om beschikbaarheid en toegankelijkheid van alle resultaten te bevorderen. Het preclinicaltrialregister.eu is ontwikkeld om via registratie het delen en/of hergebruik van resultaten uit dierproeven te bevorderen (LVVN (beleidspijler 1)).
- Delen van alle resultaten (bij voorkeur ook FAIR). Ter bevordering van het delen/publiceren van neutrale of onverwachte resultaten (van dierproeven). Ook dit wordt via het MKMD-programma onder onderzoekers gestimuleerd. Het programma ondersteunt onderzoekers om deze resultaten te publiceren of via het preclinicaltrialregister.eu de resultaten openbaar beschikbaar te maken (ZonMw via financiering MKMD).
- *Vindbaarheid van NAMs verbeteren.* ZonMw financiert een onderzoeksproject dat de vindbaarheid van NAMs door onderzoekers via toepassing van AI kan verbeteren (ZonMw, aanvullende opdracht LVVN).
- Bevorderen van transparantie en publicatierichtlijnen in onderzoek. ZonMw voerde in opdracht van OCW een pilotonderzoek uit naar mogelijkheden om de transparantie en herbruikbaarheid van onderzoeksresultaten uit dierproeven te verbeteren (rapport als bijlage bij Kamerbrief dierproeven).

B. Monitoren/indexeren van de voortgang van de transitie (op organisatie en landelijk niveau)

- Het indexeren of monitoren van de voortgang op de transitie naar proefdiervrije innovaties en 3Vs. In samenwerking met diverse andere partijen heeft LVVN bijgedragen aan een haalbaarheidsstudie naar een Beyond Animal Testing Index (BATI). Die studie is opgeleverd. LVVN onderzoekt op dit moment of deze index kan worden doorontwikkeld, zodat het naast monitoring op organisatieniveau ook voor monitoring op landelijk niveau kan worden ingezet. Er wordt nog onderzocht welke partij zowel de doorontwikkeling kan faciliteren, maar ook de BATI duurzaam kan onderhouden en faciliteren. Na de doorontwikkeling zou de BATI eenmaal per drie jaar voor een landelijke analyse kunnen worden ingezet (LVVN, beleidspijler 1 en 2)
- Kansen en bedreigingen. De huidige monitoring vindt plaats door de diverse partners jaarlijks te bevragen over hun ideeën ten aanzien van TPI en nieuwe kansen en bedreigingen en zij geven hun visie op de voortgang van de transitie.

Doelstelling 6: *Meer onderzoek naar afbouw mogelijkheden van dierproeven, waar mogelijk binnen de huidige wet- en regelgeving (beleidspijler 3)*

Strategische thema's A en B inclusief de daarbij behorende activiteiten vanuit LVVN (dierproeven en 3V-beleid (pijler 1) en TPI (pijler 2):

A. Onderzoeken welke dierproeven in Nederland binnen de huidige wet- en regelgeving kunnen worden afgebouwd.

- Er wordt door LVVN via een interne werkgroep en in gesprek met stakeholders onderzocht of Nederland dierproeven voor 'derde landen' oftewel landen buiten de EU, kan afbouwen. Dit betreft dierproeven die expliciet voor landen buiten de EU worden uitgevoerd, omdat zij de binnen de EU geaccepteerde proefdiervrije alternatieven (nog) niet accepteren (LVVN).

B. Bijdragen en actief initiëren van EU-activiteiten op het terrein van afbouw dierproeven (onderdeel van de LVVN EU-strategie).

- Bijdragen aan stappenplan afbouw dierproeven van EC. Actieve participatie van LVVN aan EU-Roadmap gericht op afbouw van dierproeven voor chemische veiligheidstesten. LVVN is actief bij alle bijeenkomsten en werkgroepen aanwezig. In afstemming met de EC gaat LVVN een werkgroep met voorloper landen organiseren op dit onderwerp. Hiermee kunnen we de feedback vanuit lidstaten faciliteren, zodat de

Commissie voldoende draagvlak creëert en de benodigde onderbouwing heeft om tot een gedragen en haalbaar stappenplan te komen.

- ERA-voorstel. LVVN heeft samen met de minister van OCW en de Commissie een voorstel ingediend voor de nieuwe European Research Area agenda. Dit is een Europees beleidsinstrument waar veel diverse onderwerpen op staan, zoals open science of werken aan betere toegang tot onderzoek en innovatie. Voor de nieuwe agenda is er een voorstel ingediend om binnen de EU te werken aan harmonisatie en coördinatie van proefdiervrije innovaties. Validatie, acceptatie en implementatie maakt daar onderdeel van uit, maar ook training en onderwijs. De titel van het voorstel is: In november valt het besluit over de onderwerpen die voor 2025-2028 op de ERA-agenda komen.